

Hirviareena Oy:n haltuunottoon liittyvän valtuutettujen vaatimuksen käsittely

Kunnanhallitus 17.02.2025 § 41
127/00.02.00/2025

Päätösehdotus Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että se käsittelee 16 valtuutetun allekirjoittaman vaatimuksen mukaisen asian ja antaa asiassa poliittista ohjausta.

Päätös Puheenjohtaja Sakari Suomala ja kunnanjohtaja Linda Leinonen olivat poissa esteellisinä asian käsittelyn ja päätöksenteon ajan (syy: hallintolaki 28.1 § 5, yhteisöjäävi). Leena Kautto-Koukka toimi tämän pykälän ajan puheenjohtajana.

Kunnanjohtajan esitys hyväksyttiin.

Selostus Kunnanhallituksen 3.2.2025 kokouksen yhteydessä kunta on vastaanottanut 16 kunnanvaltuuston jäsenen allekirjoittaman vaatimuksen käsitellä kunnan suunnittelema Hirviareena Oy:n haltuunotto kunnanvaltuustossa ennen muuta päätöksentekoa. Vaatimuksen mukaan asia sisältää merkittäviä taloudellisia ja strategisia vaikutuksia kunnalle ja sen käsittely vain kunnanhallituksessa ei ole riittävää avoimuuden ja demokraattisen päätöksenteon näkökulmasta.

Kuntalain 94 § mukaan kunnanhallituksella tai vähintään neljäosalla valtuutetuista on oikeus saada valtuusto koolle ilmoittamansa asian käsittelyä varten. Valtuuston oma tahto käsitellä asiaa ei vaikuta hallintosäännön toimivaltarajoihin. Säännöksen taustalla on lähinnä se, että valtuutetut voivat saada valtuuston käsittelyyn asian, joka ei muuten olisi tulossa valtuustoon. Asia voi olla myös sellainen, ettei se kuulu valtuuston toimivaltaan kunnan sisäisessä työnjaossa. Jos muodollinen toimivalta on muulla viranomaisella, valtuuston käsittely ja kannanotto ovat luonteeltaan poliittista ohjausta. Valtuuston ohjaus ei ole oikeudellisesti sitova, vaan lähinnä poliittinen. Valtuusto voi keskustella asiasta ja antaa toimivaltaiselle viranomaiselle poliittisen ohjauksen.

Toimivaltainen viranomainen päättää viime kädessä miten asiassa toimitaan. Tällainen tavanomaisesta kokousaikataulusta poikkeava asia on yleensä kiireellinen ja valmisteltava kiireellisesti. Valtuustoon tuotavien asioiden valmistelu kuuluu yleensä kunnanhallitukselle poikkeuksia lukuun ottamatta kuntalain 93 § mukaan. Kiireellisen valmistelun vaatimus ei kuitenkaan tarkoita, että tavanomaisesta kokousaikataulusta pitäisi aina poiketa.

Asia on valmisteltu kiireellisesti valtuuston käsittelyä varten.

Vaatimuksessa esitetään, että kunnanvaltuusto käsittelee seuraavat kysymykset:

1. Yrityksen haltuunoton taloudelliset ja juridiset riskit.
2. Hankkeen vaikutukset kuntalaisten palveluihin ja kunnan strategiaan tavoitteisiin.
3. Toimenpiteiden yhteensopivuus kuntalain ja kilpailuneutraliteetin periaatteiden kanssa.

Yrityksen haltuunoton taloudelliset ja juridiset riskit

Vaatimuksen sisällöstä poiketen kunta ei suunnittele eikä valmistele Hirviareena Oy:n haltuunottoa. Hirviareena Oy on 7.2.2025 hakeutunut ja 12.2.2025 asetettu konkurssiin, joten yritystä ei voi ottaa haltuun. Hirviareena Oy:n konkurssin myötä Hirviareena Oy:n operoimat monitoimihallin ja ylipainehallin tilat tulevat kunnan hallintaan, koska kunnalla on vuokrasopimus hallien omistajan kanssa. Yrityksen haltuunoton taloudellisia ja juridisia riskejä ei ole tarkoituksenmukaista arvioida, koska yrityksen haltuunottoa ei valmistella eikä se ole mahdollista.

Valtuusto voi käydä aiheesta keskustelua ja antaa poliittista ohjausta tilanteeseen.

Hankkeen vaikutukset kuntalaisten palveluihin ja kunnan strategiaan tavoitteisiin

Vaatimuksesta ei käy ilmi mihin hankkeella tarkalleen ottaen viitataan. Valmistelussa oletetaan, että hankkeella viitataan koko Leppäveden liikuntahallihankkeeseen, ei ainoastaan operaattoriyhtiöön ja sen toiminnan päättymiseen liittyviin seikkoihin.

Leppäveden liikuntapuiston liikuntahalleilla (monitoimihalli ja ylipainehalli) on merkittävä positiivinen vaikutus kuntalaisten palveluihin. Liikuntapalvelut kuuluvat kunnan tehtäviin. Kuntien tehtävänä on luoda yleisiä edellytyksiä liikunnalle paikallisella tasolla. Kuntien tulee luoda edellytyksiä 1) järjestämällä eri kohderyhmät huomioon ottavia liikuntapalveluita sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa, 2) tukemalla kansalaistoimintaa ja 3) rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja (liikuntalaki 390/2015). Lain valmistelussa liikunnan edistäminen on määritelty kuntien lakisääteiseksi peruspalvelun luonteiseksi tehtäväksi (HE 190/2014). Valtioneuvoston liikuntaa koskevissa periaatepäätöksissä on ollut tavoitteena, että liikunnan asema kunnissa vahvistuu osana asukkaiden hyvinvoinnin edistämisen kokonaisuutta.

Leppäveden liikuntapuiston liikuntahallit vahvistavat merkittävästi paikallisia yleisiä edellytyksiä liikunnan harrastamiseksi, liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi ja perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisen liikunnanopetuksen toteuttamiseksi. Laukaa on panostanut eri taajamien liikunnan olosuhteisiin pääasiassa koulurakentamisen yhteydessä. Kaikissa taajamissa on hyvät puitteet ulko- ja sisäliikunnalle. Leppäveden koulun uudisrakennushankkeessa ei kuitenkaan huomioitu liikuntatilojen kehittämistä, vaan vanha halli jäi tuolloin käyttöön. Liikuntapuiston kehittämisellä ja uusilla liikuntahalleilla vahvistetaan Leppäveden taajaman liikuntapaikkatarjontaa. Hallit mahdollistavat myös liikunnallisten kokonaiskoulupäivien toteuttamisen osana perusopetusta.

Monitoimihallin esteettömät tilat luovat edellytyksiä ikääntyneiden, vammaisten ja muiden erityisryhmien liikuntaan, jonka järjestäminen on kunnan tehtävä ja johon Laukaan kunnan tilat eivät ole tähän asti pystyneet riittävästi vastaamaan.

Leppäveden liikuntapuiston liikuntahallit muodostavat myös merkittävän lisän Laukaan kunnassa toteutettavalle tapahtumatuotannolle. Leppäveden liikuntahallit eivät ole pelkästään liikuntatiloja, vaan ne tarjoavat modernin infrastruktuurin tapahtumien järjestämiseen, mikä tukee kunnan elinvoimaa ja matkailua. Hallit mahdollistavat sekä urheilu- että kulttuuritapahtumien kehittämisen. Kunta voi hyödyntää hallien tapahtumapotentiaalia osana laajempaa matkailu- ja yrityskehitysstrategiaa yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa.

Liikuntahallien hallinnointi ja ylläpito tukee kunnan lakisääteisiä tehtäviä, vahvistaa hyvinvointi- ja elinvoimapoljuita sekä nostaa esille Laukaata liikuntaa ja hyvinvointia edistävänä kuntana. Kunnan rooli tilojen hallinnoijana tuo vakautta ja jatkuvuutta hallien toimintaan, mikä palvelee pitkäjänteisesti niin asukkaita kuin paikallisia seuroja ja yhteisöjä. Kunnalla on valmiit mallit aktiiviseen viestintään ja vuoropuheluun asukkaiden, urheiluseurojen ja muiden sidosryhmien kanssa, millä on suuri merkitys hallien toiminnan ylläpitämisessä ja kehittämisessä. Eri hallinnonalojen välistä yhteistyötä edelleen kehittämällä on mahdollista löytää innovatiivisia ratkaisuja ja strategiaa tukevia toimenpiteitä, jotka parantavat hallien kustannustehokkuutta, lisäävät niiden käyttöastetta ja mahdollistavat vaikuttavampia palveluita eri kohderyhmille. Tämä edistää kunnan elinvoimaisuutta, hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä varmistaen resurssien vastuullisen käytön.

Laukaan kuntastrategian mukaan Laukaa näkee mahdollisuuksia ja etsii uusia ratkaisuja. Laukaassa tehdään vastuullisia ja tulevaisuuskestäviä päätöksiä. Laukaan tavoitteena on laukaalaisten menestys ja hyvinvointi. Strategian mukaan Laukaassa toimitaan ja puhutaan kannustavasti, viestitään vahvuuksista ja ratkaistaan ongelmia rakentavasti. Lisäksi Laukaassa on kehittämisen ja parantamisen palvelukulttuuri ja tavoite rakentaa asukkaille parasta mahdollista arkea.

Yhtenä kuntastrategian kärkiteemana on "kestävä arki asukkaillemme". Hankkeen voidaan katsoa koskevan keskeisesti kyseistä kärkiteemaa. Kärkiteeman tavoitteina ovat 1) sujuvat arjen kuntapalvelut, 2) asumisen tavoitteellinen johtaminen ja 3) kestävä kuntatalous. Kärkiteeman pääsisältöinä Laukaa tuottaa ja kehittää laukaalaisten palveluita vastuullisesti huomioiden pitkäkantoiset vaikutukset talouteen, asukkaiden arkeen ja ympäristöön. Lisäksi Laukaa tarjoaa lämminhenkistä palvelua ja hyviä asiakaskohtauksia, tekee tiivistä yhteistyötä järjestöjen kanssa ja haluaa tarjota asukkailleen parasta vapaa-aikaa. Asukas on Laukaan kunnalle tärkeä ja kunta on asukkaiden hyvän elämän edistäjä. Laukaalla on turvalliset ja terveelliset tilat ja tavoitteena on turvallinen ja positiivinen asiakaskokemus.

Hanke on suunniteltu ja käynnistetty edellisten valtuustokausien ja strategiakausten aikana. Sen erityisenä strategisena tavoitteena on ollut Leppäveden taajaman elinvoimaisen kasvun vahvistaminen. Hanke sopii vahvasti myös voimassa olevan kuntastrategian tavoitteisiin. Se vahvistaa alueen elinvoimaisuutta ja asukkaiden vapaa-ajan palveluita ja hyvinvointia. Se tukee Leppäveden taajaman suunniteltua kasvua ja kehitystä. Se mahdollistaa uudenlaista yhteistyötä järjestöjen ja yritysten kanssa sekä tarjoaa alustan kunnan omien peruspalveluiden kehittämiseen, kuten liikunta- ja kulttuuritoiminnan painotusten lisäämisen koulujen ja päiväkotien toiminnassa sekä nuorisotoiminnassa.

Hankkeesta aiheutuu kunnalle kustannuksia. Alkuperäisessä suunnitelmassa kunnan osuus kustannuksista oli 250.000 euroa vuodessa, joka koostui päivävuorojen ostosta. Päivävuorot pois lukien tilat eivät olleet kunnan käytettävissä. Operaattoriyhtiön ajaututtua konkurssiin, hankkeen kustannusvaikutukset kunnalle kasvavat. Kunta vastaa hallien vuokratilakustannuksesta, joka on 750.000 euroa vuodessa ensimmäisen vuoden tasossa. Lisäksi kunnan maksettavaksi tulevat hallien ylläpitokustannukset sekä muut hallien toimintaan liittyvät kustannukset. Mikäli kunta päättää jatkaa hallien toimintaa omana toimintanaan jäävät kaikki edellä mainitut kustannukset kunnan omiksi kustannuksiksi. Kunnalla ei ole vielä tarkkaa arviota ylläpito- ja

operointikustannuksista, mutta Hirviareena Oy:n laskelmien mukaan vuokran lisäksi tulevia kustannuksia on alkuvuosina noin 1 miljoonaa euroa vuodessa. Myöhemmin kustannukset laskevat jonkin verran, kun hallien varustelua koskevat aloituskustannukset on maksettu. Kustannusten kasvun vastapainoksi myös kaikki hallien myyntitulot ovat kunnan tuloja. Kunnalla ei ole vielä tarkkaa arviota myyntitulojen määrästä, mutta Hirviareena Oy:n arvion mukaan realistinen myyntitulojen määrä olisi alkuvaiheessa noin 0,5 miljoonaa euroa vuodessa ja myöhemmin noin 1 miljoonaa euroa vuodessa. Edellä mainittuja arvioita käyttäen hallien toimintakate olisi alkuvaiheessa noin -1,25 miljoonaa euroa ja myöhemmin noin -0,75 miljoonaa euroa. Toimintakate kasvaa merkittävästi alkuperäisestä suunnitelmasta, mutta hallit ovat kokonaisuudessaan kunnan käytettävissä. Kunnalla on halleihin 15 vuoden mittainen vuokrasopimus, minkä jälkeen kunnalla ei ole sitoumuksia halleihin nykyisten sopimusten kautta. Valtuusto on hyväksynyt hankkeen perusteet ja kunnanhallitus tehnyt hanketta koskevan hankintapäätöksen tietoisena kyseisestä riskistä koskien operaattoriyhtiön toimintaa ja kunnan kustannuksia.

Laukaan kunnan toimintakate talousarviossa 2025 on noin 59 miljoonaa euroa. Toimintakatteessa vuosille 2025-2027 on huomioitu Leppäveden liikuntahallien osalta 250.000 euron vuosittaiset kustannukset. Nettokustannusten pysyvä nousu on Hirviareena Oy:n arvioihin perustuen noin 0,5 miljoonaa euroa, ensimmäisinä vuosina enemmän. 0,5 miljoonaa euroa vastaa noin 0,8 prosenttia kunnan toimintakatteesta. Kustannusnousu ei vaaranna Laukaan kunnan kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä.

Vuoden 2023 taloustilastojen mukaan Laukaan kunta käytti liikunnan ja ulkoilun palveluihin 84 euroa asukasta kohden. Keskimäärin Suomen kunnat käyttivät 146 e/as ja saman kokoluokan kunnat 163 e/as. Laukaan naapurikunnissa liikuntaan ja ulkoiluun käytettiin rahaa seuraavasti:

- Jyväskylä 150 e/as
- Äänekoski 215 e/as
- Muurame 92 e/as
- Toivakka 91 e/as
- Hankasalmi 77 e/as

Laukaan liikuntapalveluihin käyttämä raha on siis verraten pieni. Vuosien 2024 ja 2025 aikana liikuntapalvelujen talousarviota on sopeutettu entisestään. Vuosien 2014-2023 aikana summa on vaihdellut 55-88 e/as välillä ollen jatkuvasti merkittävästi koko maan keskiarvoja alhaisempi. Esimerkiksi puolen miljoonan euron lisäys liikuntapalvelujen kustannuksiin tarkoittaisi Laukaassa noin 26 euroa asukasta kohden.

Kuntastrategiaa ja kuntavertailua tarkastellen panostus liikuntapalveluihin näyttää tarkoituksenmukaiselta.

Kuntastrategian talouden tasapainotavoite kärsii hankkeen uudesta tilanteesta aiheutuvista lisäkustannuksista. Tilanteessa, jossa kunta hankkeen osalta on, lisäkustannuksia ei voida välttää. Siten voidaan katsoa, että hanke edistää vahvasti kuntastrategian tavoitteita muilta osin, mutta sen välittömät talousvaikutukset ovat negatiiviset, mikä heikentää strategian taloustavoitteiden saavuttamista. Hankkeen välilliset elinvoima- ja hyvinvointivaikutukset sekä aluekehitystä vauhdittavat tekijät voivat vahvistaa kuntataloutta, mutta niiden vaikutuksia ja aikajännettä on vaikea arvioida, minkä vuoksi niitä ei ole tässä vaiheessa arvioitu osaksi hankkeen talousvaikutuksia.

Valtuusto voi käydä aiheesta keskustelua ja antaa poliittista ohjausta tilanteeseen.

Toimenpiteiden yhteensopivuus kuntalain ja kilpailuneutraaliteetin periaatteiden kanssa.

Vaatimuksessa ei yksilöidä mihin toimenpiteisiin viitataan, minkä vuoksi arviointia ei voida suorittaa. Mikäli Leppäveden liikuntapuiston liikuntahallien toimintaa jatketaan kunnan omana toimintana, kunta selvittää toiminnan eri muotojen yhteensopivuuden voimassaolevan lainsäädännön kanssa. Liikuntalakiin perustuen kunta voi lähtökohtaisesti hallita, ylläpitää ja vuokrata liikuntatiloja. Selvityksessä on kiinnitettävä erityistä huomiota hallien sisältämiin muihin kuin liikuntatiloihin sekä halleissa toteutettavaan muuhun kuin liikuntatoimintaan. Kunta ei saa toimia kilpailutilanteessa markkinoilla, mutta toisaalta kunnan itsehallinnon ytimeen kuuluu vahvasti se, että kunta voi ottaa itselleen tehtäviä, jotka edistävät asukkaiden hyvinvointia ja alueen elinvoimaa. Laukaan kunta toimii aina sitä koskevan lainsäädännön mukaisesti ja laatii tässäkin tapauksessa tarvittavat selvityksen toiminnan lainmukaisuudesta.

Mikäli vaatimuksessa mainituilla toimenpiteillä viitataan Hirviareena Oy:n haltuunottoon liittyviin toimenpiteisiin, ei niiden arvioiminen ole tarkoituksenmukaista koska yhtiön haltuunottoa ei valmistella eikä se ole mahdollista.

Valtuusto voi käydä keskustelua ja antaa poliittista ohjausta toimenpiteisiin ja niiden yhteensopivuuteen liittyen.

Esittelijä

vs. kunnanjohtaja, talous- ja henkilöstöjohtaja Eero Raittila

Valmistelija

talous- ja henkilöstöjohtaja Eero Raittila, puh. 040 663 7306, vt. hallintojohtaja Jasper Rouvinen, puh. 040 195 6559, vapaa-aikajohtaja Salla Turpeinen, puh. 050 473 0121

1 Liite, Valtuutettujen (16) vaatimus Hirviareena Oy:n haltuunoton tuomisesta valtuuston käsiteltäväksi